

Engrut d'allò vell amb allò nou

EL TEMPS

Berlin. Schloß

Imatge de l'*Stadtschloss* de Berlín l'any 1920.

El debat novament desfermat sobre l'aspecte i l'interior de l'"*Stadtschloss*" de Berlín demostra sobretot un fet: hi fa falta un projecte concloent.

Els propietaris de l'estat federal s'ho havien imaginat molt fàcil.

La qüestió explosiva s'havia de resoldre, si era possible, sense dificultats. Però no fou possible.

Després de la crítica de tres arquitectes –tots membres del jurat del concurs– a la revista alemanya *Der Spiegel* sobre els estrictes requisits de la confederació per a la reconstrucció de l'*Stadtschloss* ('castell de la ciutat') de Berlín, va començar allò que s'havia d'haver evitat de totes passades: un nou debat candent sobre el projecte més important al cor de Berlín.

Tres de les quatre façanes –així ho va disposar la cambra baixa del Parlament

alemany l'any 2002– s'han de construir segons el model d'arquitectura barroca original. Les col·leccions extraeuropees del museus berlinesos han de trobar cabuda en la construcció, denominada Humboldt Fòrum.

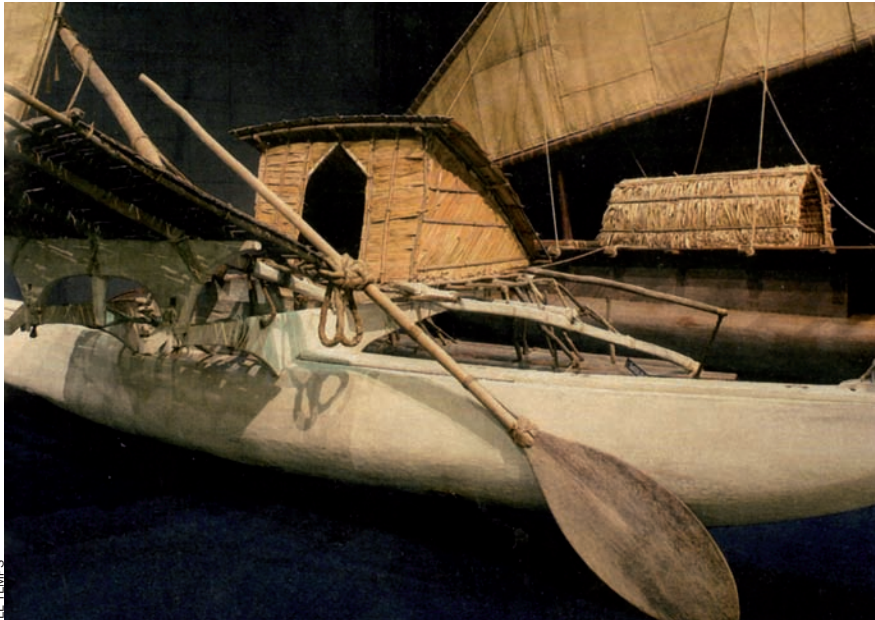
El trio d'arquitectes discrepants es va demanar en veu alta si no seria possible també de construir-hi un edifici més modern, en aquell lloc. Els arquitectes, en el fons –així comentava les crítiques declaracions el diari *Berliner Zeitung*–, reivindicaven la seua "llibertat de consciència" per la seua decisió com a jurat. Aparentment, això ja va ser un gra massa.

El ministre de Transports, Construccions i Afers Urbans, Wolfgang Tiefensee,

insisteix, sobretot ara, a "posar en pràctica" la resolució de la cambra baixa sense cap canvi. Hans Stimman, ex-director de Desenvolupament Urbà del Ministeri d'Urbanisme, Protecció Ambiental i Tecnologia alemany, recomana fins i tot al cap del jurat, Vittorio Lampugnani, que va ser més clar a la revista *Der Spiegel*, que presente la dimissió.

Exactament una setmana abans de la decisió del jurat, André Schmitz, secretari estatal de Cultura i membre del jurat, expressava que "el projecte no tolera que s'allargui gaire la reflexió. Vacil·lar significa paralyzar-lo." Als partidaris de la modernitat, el polític els oferia una dura negativa: "L'arquitectura moderna no ha tingut mai cap oportunitat real en aquest lloc simbòlic."

El president del jurat no vol deixar que li prohibesquen la llibertat de pensament: "Com a jurat, evidentment, s'accepten les condicions de la promesa de pública recompensa, fins i tot quan personalment

Exposició al Museu Etnològic de Berlín.

hom té una altra opinió. Però això no vol dir que hom deixi de pensar.” L’arquitecte tem que “si no es permet la llibertat de pensament, en tant que els membres del jurat no poden tenir cap opinió pròpia, aleshores s’hauria de permetre immediatament que foren funcionaris subalterns que decidiren en els concursos d’arquitectura”.

Lampugnani rep suport de professionals. L’historiador d’arquitectura berlinès Johannes Cramer argumenta amb la història de l’*Schloss* (‘castell’), les ruïnes de guerra del qual van ser destruïdes pel govern de la República Democràtica Alemanya l’any 1950. La reconstrucció d’allò que ja no existeix és “sempre una interpretació”. Les façanes barroques només es podrien reconstruir a partir de fotografies antigues.

No obstant això, “es ven un fet com a única veritat existent, i en realitat no és ni la meitat de veraç”. Realment no es podria “passar de bidimensional a tridimensional amb exactitud ni amb la tecnologia més moderna”.

També fa un advertiment semblant Peter Zlonicky, del jurat de l’*Schloss*, que sosté que és “un espai arquitectònic més gran del que fins ara s’havia considerat adequat” i que, de tota manera, “no és possible una reproducció idèntica a l’original”. És “molest quan algú vol donar la impressió” que simplement es pot “unir alguna cosa que va ser destruïda fa quasi 60 anys i crear una identitat que avui dia ja no existeix”.

A més, ara, quasi tan vivament com per les façanes, es discuteix pel concepte d’utilitat.

Perquè no queda clar què s’hi farà, exactament, al Humboldt Fòrum. Hermann Parzinger, president de la Fundació del Patrimoni Prussià i el futur usuari més important de l’obra, es va reunir amb Angela Merkel i el ministre de Cultura, Bernd Neumann, per esclarir aquesta qüestió.

Darrerament, Neumann planteja més sovint la pregunta de si un museu per a la cultura extraeuropea amb canoes, *wigwams* i màscares tribals resulta adient per a ocupar el centre de la capital alemanya. Fins i tot l’admirador del barroc André Achmitz ara vol “un concepte que satisfaci les exigències altament simbòliques del Humboldt Fòrum.

Neumann no és l’únic polític que en té, de dubtes. També el parlamentari verd Wolfgang Wieland demana “si les canoes melanèsies” són apropiades ací. El públic, explica Wieland, espera d’aquest espai una vertadera exhibició de la història alemanya o de la divisió d’Alemanya. “No fem cap tam-tam multicultural”, objecta Parzinger. La història colonial s’ha de reprendre al Humboldt Fòrum. “Volem mostrar la igualtat de drets de les cultures.”

El pare de la idea del Humboldt va ser Klaus-Dieter Lehmann, predecessor de Parzinger a la presidència de la Fundació del Patrimoni Prussià. Fa vuit anys va tenir una inspiració. Aleshores ja col-

locaven museus com l’Etnològic, el de l’Est Asiàtic i el de l’Índia en un complex arquitectònic desgastat i no hi atreïen gaires visitants.

El trasllat dels museus –després s’hi afegiren la Universitat Humboldt i la biblioteca central i la de l’Estat de Berlín– va ser la idea que els va salvar.

És difícil d’imaginar, igual que abans, com es poden combinar els problemes estètics de la reconstrucció de les façanes barroques amb una construcció moderna de l’interior del museu. L’arquitecta berlinesa Franziska Eichstädt-Bohlig, tem “una construcció hermafrodita, en què s’encolen allò antic i allò modern”. El jurat no hauria d’atorgar cap premi si no hi ha un “projecte convincent” i llavors hauria de decidir la cambra baixa del Parlament.

Originalment, els museus havien de tenir més del doble de la superfície ara planejada de 24.000 metres quadrats. Però per fer acceptable la construcció de l’*Schloss*, Tiefensee el va reduir a una variant que estalviaria més –ara s’ha fet palès que no és suficient. Si més no, el ministre pot alegrar-se per la Fundació Berliner Schloss / Humboldt Fòrum, per a la creació de la qual la comissió pressupostària de la cambra baixa va abaratir el cost en 1,5 milions d’euros. S’hi haurien d’associar els arquitectes i els usuaris. A banda d’això, així ho espera Tiefensee, una institució com aquesta pot gestionar “les seues pròpies adquisicions de donatius”.

Perquè, ara per ara, l’empresari Wilhelm von Boddien és l’únic que recapta diners. Però de moment els donants potencials no volen fer arribar res a la seua associació d’ajuda, malgrat que la fiscalia ja no s’ocupa de la imputació de desfalc que hi havia contra Boddien, per falta de sospites inicials.

Al juliol, els futurs empresaris del Humboldt Fòrum volen presentar les seues propostes a l’illa dels museus. Parzinger hauria de practicar la presentació del *finestral del saber mundial* a la manera com el ministre Tiefensee lloava el Fòrum. En una visita a la cancelleria va rebre l’encàrrec d’escriure la proposta per al Humboldt Fòrum com a mínim una vegada.

Ulrike Knöfel, Joachim Kronsbein i Michael Sontheimer

Traducció de Blanca Juan